

Voor Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen door ondergeteekende van Dr. P. van Bijsterveld te Rotterdam 15.

Dr. J. H. HOUTZAGERS.
Kootwijk. Voorzitter.

Dereenigingsleven.

TE VEEL IN EENS.

Er wordt voor allerlei Christelijken arbeid ieder jaar, ja haast iedere maand en iedere week, heel wat gevraagd aan geld en goed en arbeid. Ieder, die het meeleeft, moet voor tal van doeleinden meebetalen of er, misschien zelfs bovendien, aan meewerken. Kerk, school, zending, jongeliedenvereeniging, ziekeninrichting en wat niet al vraagt om steun in allerlei vorm. Het aantal aanvragen neemt voortdurend toe en ge kunt wel zoo nu en dan eens een paar zaken met elkander van bevoorrechte plaats doen verwisselen, om nu eens waarheidskracht en, als zij zoo mag genoemd worden, uw geestkracht te concentreren op deze, dan weer op die zaak, al naardat de nood het eischt, ge ontkomt er maar moeilijk aan, en zeker niet met een gerust geweten, dat uw budget voor allerlei gaven ten bate van den Christelijken arbeid voortdurend stijgt en dat steeds meer beslag gelegd wordt op uw tijd en uw geld.

Het is verre van ons, dit op zichzelf als een kwaad te beschouwen. Door geven voor Christelijken arbeid, wordt een goed beledigd er bij plaats vinde, wordt niemand arm, persoonlijk niet, maar verarmt ook een volk niet, eer stijgt het er door in levenskracht in meniglei zin. Nadrukkelijk zij echter gezegd, dat ook bij het geven evenals bij het vragen om gaven, goed beleid moet voorzitten. Wie maar in het wilde weg geeft zooveel als hij op een zeker oogenblik misken kan, doet niet verstandig, want hij kan zoodoende voor het geval komen te staan, dat zijn hulp gevraagd wordt voor een zeer nuttige en noodige, ja dringende zaak, maar dat hij niet beschikt over meer dan hij gewoon is voor minder en meer nuttige zaken door te geven in een bepaalde periode te geven. Wie geven wil, niet maar naar opwellingen, maar telkens tot hem gerichte vragen, maar met inachtname van de bestaande behoeften, zoodat hij het eerst en het meest geeft daar, waar het eerst en het meest noodig is, dient naar een min of meer vast plan te werk te gaan.

Maar aan de andere zijde dienen zij, die vragen, evenmin in het wilde weg te vragen, zoodat het geld weggevecht wordt voor zaken, die zeer goed zijn, maar niet van dien dringenden aard, dat tal van andere aangelegenheden erom moeten wachten. Ook moet men de gelden niet op roodgange wijze bijeenramelen, dat de kosten der inzameling niet in goede verhouding staan tot de waarde der giften. Ook hier moet een zeker plan zijn, moet althans meer samenwerking zijn dan ondelijge tegenwerking, met welke laatste het volkomen gelijk staat wanneer men maar in het wilde weg vraagt, zonder rekening te houden met de rangorde der noodzakelijkheid der dingen.

Er wordt hier niet in de eerste plaats bedoeld op de inzamelingen, die over het gehele land elkaar doorkruisen en geschieden voor doeleinden, die of nationaal zijn, of door de plaatselijke krachten niet verwezenlijkt kunnen worden. Voor dit soort inzamelingen bestaat een centraal bureau, hetwelk het inkomsten voor verschillende doeleinden concentreert, met de bedoeling, de kosten tot een minimum te beperken en te voorkomen, dat een onoverzichelijk groot aantal der door de Christelijke liefdadigheid opgebrachte giften terecht komt in de zakken der spoorwegmaatschappijen en wat dies meer zij. Het doel van dit centraal bureau is veelvuldig loffelijk, maar de praktijk van eenige jaren zal moeten leeren, of soms niet alleen de onkosten verminderen, maar evenzeer de milddadigheid zelf, en wel deze laatste in nog meerdere mate dan de eerste.

Het zou niet bevreemden, indien menigene, telkens denzelfden man voor zich ziende om geld te vragen, meerdere malen dien man weg zondt zonder een gave dan hij voorheen een verzoek om steun onbeantwoord liet. Als éénzelfde man tienmaal om geld vraagt, zullen we hem misschien om den anderen keer zonder giften heen zenden, maar als tien menschen succesvol om een bijdrage komen, zullen we geen vijf ervan ongetroost laten gaan. Slechts de uitkomst van eenige jaren zal kunnen leeren, wat in het systeem van het centraal bureau meer daalt: de onkosten of de giften.

Maar, zooals we zeiden, hierop sloeg niet in de eerste plaats onze opmerking, maar veel meer hierop, dat in eenzelfde plaats planloos door elkaar heen en tegen elkaar in gevraagd wordt, zoodat het een wedstrijd wordt, wie het vlugst het meest weet te pompen uit — voor het meereendeel — dezelfde zakken.

Schrijver dezes denkt, terwijl hij dit neerschrijft, aan een zekere stad, in welke men bezig is aan het bijeenramelen van gelden voor het bouwen eener nieuwe school. Het geld daarvoor was er nog slechts voor een klein deel toen men begon te verzamelen voor een rusthuis voor oude van dagen, hoewel er, behalve aan een school, veel meer behoefte is aan een nieuw kerkgebouw dan aan een rusthuis en er in beginsel reeds besloten is, tot kerkbouw over te gaan zoodra er geld voor is. Het geld moet voor deze drie dingen komen uit de zakken der Gereformeerden ter plaatse, welke voorts nog aangesproken worden voor gelden ten behoeve van een Christelijk dagblad.

Nu is het nadeelgevolg van dit verkeerde systeem tweeledig. Misschien zal voor alle vier de genoemde zaken het geld er wel komen, maar men mist alle zekerheid, dat het eerste tot stand gebracht wordt datgene, waaraan het meeste behoefte bestaat, en dat niet het geld wordt besteed aan dingen, die niet of althans nog niet noodig zijn. Christelijke arbeid moet geleidelijk zijn, waarmee ieder clubje of collegeij zijn eigen ideeën tracht te verwezenlijken. Maar gesteld al, dat alle zaken, voor welke gelijktijdig geld verzameld wordt, even nuttig en noodig zijn, dan blijft toch, dat bijna al die zaken veel langer op totstandkoming moeten wachten dan wanneer eerst dan een nieuwe zaak werd op touw gezet wanneer een vorige tot stand was gekomen. Stel, dat er vier zaken zijn, voor elke waarvan tien duizend gulden noodig is, dan zult ge wellicht, bij planloos door elkaar en tegen elkaar in werken, vier jaar noodig hebben om die vier zaken tot stand te brengen, terwijl, indien telkens alle kracht op een zaak werd geconcentreerd, de eerste na een jaar kon tot stand komen, de tweede na twee jaar, enzovoort. Natuurlijk laat zich dat kwaad niet aldus juist weergeven in cijfers, maar niettemin bestaat het in zeer ernstige mate.

Er bestaat echter nog een bezwaar, het be-

swaar namelijk, hetwelk daarin gelegen is, dat de mannen, die in de eerste plaats in aanmerking komen om allerlei nieuwe zaken op een degelijke wijze te financieren en anderen grondslag te fundeeren, niet zeer groot in getale zijn en zich er niet licht toe leenen, zich gelijktijdig voor verschillende nieuw op te richten zaken te spannen, zoodat, wanneer verschillende stichtingen tegelijkertijd aangevat worden, sommige ervan geheel of ten deele geleid zullen moeten worden door menschen, die niet voor de hoofdleiding in aanmerking behoorden te komen, al kunnen ze ook als tweederangs leiders uitnemende diensten presteeren.

De twee nadeelen, die hier aangegeven zijn, achten we zoo groot, dat het onzes inziens zeer beslist moet worden afgekeurd, wanneer in een bepaalde plaats en door een bepaald kring zooveel taken gelijktijdig worden aangevat, dat die nadeelen niet kunnen worden vermeden. Het zij herhaald, dat bij allen Christelijken arbeid steeds in goede orde moet worden gehandeld en naar een deugdelijk plan.

Nit de Pers.

Een Bidstond voor Indië. Onder dit opschrift schreef de Zuidere Kerkbode:

Reeds een en andermaal hadden wij de aandacht gewestigd, ook als tekenen der tijden, op de oordeelen Gods over landen en volken. Wij lezen van aardbevingen, hongersnooden en pestilentien, ook in onze Oost.

Blijkbaar wordt de omvang en de uitgebreidheid der bevoering in onze Oost verkleind en de ware toestand verzwegen. Het aantal slachtoffers van de cholera- en pest-epidemie moet veel grooter zijn dan de officiële berichten openbaar maken.

Dit blijkt o.a. uit wat »De Getuigen» schrijft:

In Semarang heerscht de cholera vreeslijk. Vijf en zeventig procent van al de aangevallen sterven. De Engel des Doods waart rond. Nu hier, dan daar. Ook te Batavia nog. Op Kramat besweken op één dag in eenzelfde gezin drie kinderen aan die ziekte. Welk een slag voor het ouderhart! Trooste de Heere. Zal Indië zich bekeeren tot den God van hemel en aarde? Mochten we de eerste ruiseling ervan bemerken! Of zal het voor Tyrus en Sidon dragelijken wezen in den dag der dagen dan voor Indië's steden?

Thans komt ook uit hoevel en in de maanden, toen de cholera hier op het hevigst was, voor het publiek verborgen bleef.

In normale tijden worden er op alle begraafplaatsen van Batavia begraven 600 personen per maand. Dit getal steeg in September 1909 tot 1600 (zegge zestienhonderd) en in October tot 1800 (zegge achttienhonderd), waarna het langzaam weer tot 800 daalde. In de maanden September en October zijn dus vermoedelijk 2200 (twee en twintig honderd) personen aan de cholera bezweken, terwijl nu maandelijks nog twee honderd menschen, die aan de ziekte sterven, worden uitgedragen. We weten, dat veel verzwegen werd, maar zooveel, dat wisten we niet.

Ter Class. verg. van Utrecht is dan ook de vraag gesteld of het niet wenschelijk was in al de kerken der Classis een ure des gebeds te houden.

De Classis meende echter daarop niet te moeten ingaan, omdat men oordeelde, dat de toestand niet zoo ernstig was en de pest was afnemende — dat in den dienst der gebeden geregeld alle nooden worden gedacht en voorts dat zoo er aanleiding is voor een opzettelijke en algemeene ure des gebeds, zulk een ure niet classikaal maar generaal dient gehouden te worden en dat het initiatief tot zulk een algemeene gebedstijd door de laatste gehouden Gen. Synode is opgedragen aan de Classis s-Gravenhage.

Nu echter blijkt, dat ons volk onkundig is gehouden van den waren toestand en de bezoeken zoo ernstig zijn, vraagt Ds. Fernhout in de »Utrechtse Kerkbode» of het niet meer dan tijd is, dat onze Kerken allerwege uit deen nood, die immers ook ons aangaat, tot God te roepen.

Daarom eindigt Ds. Fernhout zijn schrijven, en wij met hem, met de hoop uit te spreken, dat de Classis s-Gravenhage het uitschrijven van een ure des gebeds in eerste overweging zal nemen.

Wat de toestand in Indië zelf ook ernstig wordt beschouwd, blijkt wel uit het volgende bericht:

Op verzoek van den Gouverneur-Generaal van Ned. Indië heeft het protestants kerkbestuur de onder dat college ressorterende kerken aangeschreven, een bedestond te doen houden met het oog op de heerschende epidemieën.

»Onze Courants» schrijft naar aanleiding hiervan het volgende:

In onze Oost werd onlangs door den gouverneur-generaal aangekondigd op een bedestond.

Er is daar reden voor.

God beoogt dat heersche land. Reeds enkele jaren raapt de cholera er honderden weg en wel verre van te minderen, schijnt zij jaarlijks nog in kracht toe te nemen. Daarbij kwam nu de pest. En al schijnt het, dat de Heere God de maatregelen regelen wil, zoodat Java van de verschrikkingen van Mant sjoerje verschoond blijft, er was toch alle reden, om zich te vermoedigen en af te sonderen tot gebod.

Daar toe richtte de gouv.-gener. een verzoek tot het protestants kerkbestuur, t welk hieraan volded en de kerkkerken aanschoof zulk een bedestond te houden.

Moge er in Indië vele ware bidders zijn geweest! Dat echter moet elk voor zichzelf weten.

Eere den hooggeplaatsten christen, den gouv.-generaal Idenburg, die er op deze wijze de ganse Indische maatschappij, ook de heidenen, mohammedanen en naam christenen op wees, dat de Heere alleen machtig is te behouden en te verdedigen.

En wanneer er nu gedacht wordt over een bedestond voor Ned.-Indië dan komt onwillekeurig de vraag bij ons op: zou het niet noodig zijn ook een bedestond te houden voor den nood in ons eigen land, meer bepaald met het oog op de gevreesde ziekte onder onzen veepestap, het mond- en klauwzeer.

Ook dit is een zware beproeving voor ons land, die jaarlijks schijnt terug te keeren en thans ook in onze eigen provincie reeds op verschillende hoeven hare offers gaat eischen.

Volgens een deskundige was het sterftecijfer voor de provincie Utrecht te stellen op niet minder dan 1000 stuks koelen. Het vee in de wijde struif als muilen, ook schrijft hij.

Daarom nemen wij nu acht op deze beproeving en worde het gevaar in ootmoedigheid ernstig afgebeden.

Officiële Berichten.

Vergadering der Particuliere Synode van de Geref. Kerken in de Provincie Utrecht, gehouden op 14 Juni 1911.

1. Na opening door Ds. W. Verhoef, als praeses der roepende Kerk, worden de credentia's brieven nagelien en in orde bevonden.

2. In het moderamen nemen zitting Ds. P. J. W. Klaarhamer, praeses; Ds. A. M. Donner, assessor en Ds. W. Verhoef, scriba.

3. De notulen worden gelezen en, na goedkeuring, goedgekeurd.

4. Op een ingekomen verzoek van Deputaten der Generale Synode zal worden gelet.

5. Het verzoek van een predikant buiten de bediening, wordt ingewilligd, en besloten wordt over de finant. positie van genoemden predikant te correspondeeren met de betrokkene klasse, onder mededeeling van de daarover reeds gevoerde correspondentie met de kerk waar Z. Eerw. het laatst heeft gediend.

6. De rekening van den quæstor wordt nagelien en accoord bevonden. De begrooting wordt vastgesteld tot een bedrag van f. 600.

7. Rapporten worden uitgebracht en goedgekeurd.

8. Aan de classen Amersfoort en Breukelen wordt voor het Hulpbetoon naar art. 13 K.O. stenn toegezegd, respectievelijk van f. 650 en f. 1050. Bij de Gener. Deput. zal aangevraagd worden een bedrag van f. 560.

9. Naar de Generale Synode te Zwolle worden afgevaardigd: Ds. P. J. W. Klaarhamer te Utrecht, secund. Ds. W. Verhoef te Zeist; Ds. H. Teerink te Amersfoort, secund. Ds. H. Buitenhuis te Vreeswijk; Ouderl. H. Hiensch te Veendam, secund. Ouderl. Jan van Zanten te Zeist; Ouderl. C. J. van Veen te Utrecht, secund. Ouderl. A. Fekkink te Utrecht.

10. Besloten wordt het Provinciaal Studiefonds nog niet weer actief te doen zijn.

11. De Particuliere Synode van Utrecht besluit bij de Generale Synode te Zwolle er op aan te dringen, dat zij een weg soeke die leiden kan tot samenwerking, voor zoover mogelijk, van de beide inrichtingen tot opleiding van Dienaren des Woords, met behoud van beider zelfstandigheid.

12. De Particuliere Synode van Utrecht stelt voor aan de Generale Synode dat zij, in de wijziging der Armenwet, bij de Hooge Overheid overlegge het concept »de Moor» met dringend verzoek de daarin genoemde wijzigingen alom in het wetontwerp te willen aanbrengen. Mocht het ontwerp voor de vergadering der Generale Synode reeds in behandeling komen, dan is het moderamen der Particuliere Synode gemachtigd, namens haar zulks te doen.

13. Het voorstel der classe Utrecht om bij de Hooge Overheid aan te dringen op de wederinvoering van de doodstraf en handhaving der Zondagrust zal, zonder door de Synode te zijn overgenomen, naar de Generale Synode worden doorgezonden, overeenkomstig het besluit der Particuliere Synode van 1910.

14. De verschillende Deputaten worden benoemd: Voor art. 116 en 49 K.O.: D.D. K. Fernhout, W. den Hengst en P. Roos; secundi: D.D. W. Verhoef, J. Schoonhoven en W. A. Willemse. Voor Hulpbehoevende Kerken: classe Utrecht: Ds. K. Fernhout, secundi Ds. H. Buitenhuis; classe Amersfoort: Ds. A. M. Donner, secundi Ds. H. Teerink; classe Breukelen: Ds. P. Roos, secundi Ds. J. v. Loo. Voor het Hulpbetoon naar art. 13 K.O.: D.D. H. Teerink, W. A. Willemse en J. Breukelaar; Quæstor: Jan van Zanten te Zeist. Voor de Generale Kas voor Hulpbeh. Kerken: A. Fekkink, te Utrecht.

15. Als roepende Kerk voor de volgende Synode, die D.V. op den 2den Woensdag in Juni 1912 zal gehouden worden, te Zeist, wordt Baarn aangewezen.

16. Na een woord van dank door en tot den Praeses, sluit de Synode haar zittingen.

Op last der Synode:
H. TEERINK, scriba ad hoc.

Korte notulen van de classale vergadering gehouden te Haarlem 16 Mei 1911.

1. De vergadering wordt geopend door Ds. L. v. Wijk.

2. Alle kerken blijken wettig vertegenwoordigd. Haarlem A, Beverwijk, Halfweg en Hoofddorp hebben een instructie.

3. Het moderamen wordt aldus vastgesteld: Ds. A. Thieleen, praeses; Ds. H. Hummelen, scriba; Ds. L. v. Wijk, assessor.

4. De notulen worden gelezen en goedgekeurd.

5. Een woord van welkom wordt door den praeses gericht tot Ds. Huizing, voor het eerst ter classale vergadering aanwezig.

6. Op een verzoekschrift van eenige broeders uit de kerk van Haarlem A, in de opeiding tot den dienst des Woords, wordt unaniem afwijzend beschikt.

7. De aanvraag van Beverwijk om steun voor den evangelisatiearbeid te Castricum, zal door de classis worden ondersteund.

Een voorstel Halfweg, inzake art. 171 der grondwet wordt, eenigszins gewijzigd, bij acclamatie aldus aangenomen: De classis spreekt uit de wenschelijkheid, dat de generale synode in een gemotiveerd schrijven hare bezwaren uiteenzette tegen het onrecht, dat onder het thans vigerende art. 171 der grondwet, den Gereformeerden Kerken wordt aangedaan en besluit aan de particuliere synode van Noord-Holland voor te stellen, zulks ter generale synode ahangig te maken.

Een voorstel Hoofddorp luidende aldus: »De classis besluite aan de particul. synode voor te stellen, dat deze bij de generale synode aandrings, om zoo mogelijk een professor voor de zending en evangelisatie te benoemen aan de Theol. School», wordt verworpen; terwijl een voorstel Breukelaar o.a. van dezin inhoud: »De classis spreekt uit, dat bij alden er geen eenheid van opvoeding mocht gevonden worden, het zeer gewenscht zal zijn, dat er toch zoo spoedig mogelijk een leerstoel voor zending en evangelisatie wordt opgericht», met algemeene stemmen wordt aangenomen.

9. Tot afgevaardigden naar de e.k. particul. synode worden benoemd als primi: Ds. Breukelaar, Ds. de Jong en de onderlingen Biesnevel en Wakker; als secundi: Ds. Heida, Ds. Mulder en de onderlingen Breukelaar en v. d. Heuvel.

De kerkvisitatoren blijven gecontinueerd, eveneens worden de verschillende te benoemen deputaten herkozen.

10. Bij de rondvaart volgens art. 41 verkrijgt Zaanland verlof voort te gaan met de kerkelijke censuur over een suster dier gemeente. Westzaan vraagt en verkrijgt steun bij den evangelisatiearbeid van Br. Bos. Aan Hoofddorp en Haarlemmermeer (O.Z.) wordt wederom dezelfde bijdrage toegeregt in de emeritatiegelden voor hun emer. predikanten. IJmuiden vraagt en verkrijgt steun ten behoeve van den evangelisatiearbeid te Veluatoord.

11. Bij de regeling van de vacaturebeurten worden aan de kerk van Wormer 3 beurten toegestaan. Aangewezen worden de kerken: Krommenie, IJmuiden en Zaanland.

12. De Mulder rapporteert over de zending.

13. De praeses wenst namens de classis Ds. Mulder geluk met zijn 30 jarig ambtsjubileum.

14. De korte notulen worden gelezen en goedgekeurd, waarna de praeses sluit met dankzegging.

Namens de classis,
H. HUMMELLEN, A. t. scriba.

Buitenland.

Duitschland. De algemeene conferentie der Deutsche Gemeinschaften. De predikant Jatho afgezet. De algemeene Guadaur conferentie der Deutsche Gemeinschaften is van 6-9 Juni te Wernigerode gehouden. Onder de 279 deelnemers waren 44 predikanten. De predikant Waarbeck van Barmen presideerde. Hij kon in zijn openingstoespraak mededeelen, dat de strijd in eigen boezem, welke ontstaan was door de z.g. Pinksterbeweging, geëindigd mocht genoemd worden.

De leiders der Gemeinschaften in Oost- en West-Prusen, Pommeren en Posen, die lang tegenover de Pinksterbeweging neutraal hadden willen blijven, hebben zich nu niet alleen tegen de beweging verklaard, maar willen voortaan niet meer met de voorstanders der Pinksterbeweging samenwerken. De voornaamste voorstanders der Pinksterbeweging: Paul, Lettau, Regheby en Edell zijn uit het bestuur van het Vaudsburger zusterhuis getreden. De voorzitter zeide nog dat de Gemeinschaften, nu het twiſtvuur, dat in eigen boezem brandde, was uitgebluscht, zich des te beter aan de groote taak die in deze dagen hun toevertrouwd was, konden wijden. Als voorwaarde voor een gezamenlijk arbeid noemde hij, onvoorwaardelijk buigen onder het Woord en den Geest des Heeren zonder zelfucht of partijsucht; orde in de leiding der Gemeinschaften en een zuivere Bijbelsche leer. »Wij hebben ons dikwijls op valsche manier met den Heiligen Geest bezig gehouden en Hem losgemaakt van den persoon en het werk van Jesus Christus. Wij hebben veel leergeld moeten betalen».

Het verloop der conferentie zullen we onzen lezers, als voor hen van minder belang, sparen. Alleen willen wij mededeelen dat aan het einde der conferentie het H. Avondmaal bediend werd naar den ritus der broedergemeente en dat bij hare vergaderingen een gezonde, nuchtere toon heerschte.

Den 27sten Juni heeft het Spruchcollegeium over den Keulschen predikant Jatho het volgende besloten: Het »Spruchcollegeium» voor kerkelijke aangelegenheden stelt vast... dat de verdere werkzaamheid van den predikant Jatho binnen de Evangelische landkerk van de oudere provincien van Pruisen, met de positie, die hij in zijn leer tot de belijdenis der kerk inneemt, onverenigbaar is.

Dit oordeel was te verwachten, al had men van de zijde der modernen ook veel in het werk gesteld om het Spruchcollegeium te intimideeren. Men vertelde dat er door de kerkelijke autoriteiten spionnen in de kerk gezonden werden om vooral op feestdagen te vernemen wat liberale predikanten verkondigden. Jatho werd als een hoogstaand geestelijk mensch voorgesteld, die door zijn gemeente ten hoogste geacht werd; het oude liedje dat men in de Protestantse kerk vrijheid van onderzoek moest toelaten, werd gezongen. Maar het heeft alles niet gebaat. Het Spruchcollegeium nam het eenigzins besluit dat mogelijk was, wilde men de Evangelische kerk niet aan het ongelof prijs geven.

Voor het eerst heeft het Spruchcollegeium uitdrukkelijk een men moet erkennen, dat het waardig en rechtvaardig is opgetreden. Depogingen van den verdediger Lic. Traub om de behandeling van de zaak door het aanvoeren van allerlei bijzaken uit het rechte spoor te leiden, mislukten. Het college deed alles wat mogelijk was om Jatho in alle opzichten recht te laten wederbaren, hetgeen door de verdediging ook erkend werd. Er waren vijf uren noodig om alle stakken die op de zaak betrekking hadden, voor te lezen; alle gunstige oordeelverklaringen over Jatho werden ten gehore gebracht. Daarna werd Jatho onderzocht en deze onderzochting had plaats in den vorm van een vrij colloquium. Tenslotte kwamen de verdedigers aan het woord, die vrij alles zeggen konden wat zij meenden voor den Keulschen predikant te moeten aanvoeren.

Jatho beledigt niet openlijk, dat als men hem een naam geven wilde, dat hij dan een Pantheïst kon genoemd worden en het kwam heider aan het licht dat zijn Pantheïsme veel overeenkomst heeft met Atheïsme. Een God boven de wereld bestaat er volgens Jatho niet; God is de wereld, de wereld is God. De Godheid van Christus loochende hij: »Christus is de idee van den genius der menschheid». Er bestaat geen verlossing door Christus; er is geen zonde in den bijbelschen zin, er is geen opstanding, geen eeuwig leven. Zijn verdediger, de liberale predikant Dr. Baumgarten uit Kiel, gaf toe dat hij zelf met de Theologie van Jatho niets kon beginnen: »gevoel is alles, een naam is klank en rook». Hij socht zijn vriend te redden door vele warme brieven uit zijn gemeente voor te lezen, om te bewijzen dat Jatho in menschen die tot vertwijfeling gekomen waren, »het geloof aan de menschheid» (dus niet het geloof aan God) weder gewekt had. Hij meende dat zijn vriend de menschen ten minste in den »voorhof» bracht. Doch het Spruchcollegeium kon dit niet aannemen. Ook in den voorhof bidt men tot God. De »voorhof» van Jatho is de voorhof van Godloochening. De andere verdediger Lic. Traub was zoo eerlijk om in zijn rede rondweg uit te spreken: »er is niet aan te twijfelen, Jatho is Pantheïst». Daarmede gaf hij hem als dienaar der Pruisische Evangelische kerk prijs. Daarom was het niet te verwonderen, dat het Spruchcollegeium, al zijn verschillende kerkelijke partijen daarin vertegenwoordigd, eenstemmig verklaarde, dat Jatho de kerk niet meer diene kon.

De liberale kerkelijke pers is over dezen uitslag niet verwonderd, reeds te voren had zij er op gerekend, dat het Spruchcollegeium Jatho op zijde zou zetten. Zij verklaart er niet op te willen aandringen om de kerk te verlaten, want dan zou de zaak der orthodoxie slechts versterkt worden; liever zou men geld bijeenbrengen om het mogelijk te maken dat Jatho onder zijn aanhangers kan blijven arbeiden. Het liberale blad de »Leipziger Neuesten Nachrichten», betoogde, dat bij alle sympathie voor den persoon van Jatho hem toch moest verwerpen worden, dat hij niet vrijwillig zijn ambt had neergelegd, omdat hij nog wel de zaak van de religie maar niet meer de kerk diene kon.

Velen verheugen zich in de uitspraak van het Spruchcollegeium, omdat zij met de vrees vervuld waren dat de zaak Jatho een scheuring in de kerk zou veroorzaken. De liberalen of modernen hielden talloze vergaderingen om van hun sympathie voor Jatho blij te geven. Het sombere maar toch welsprekende zwijgen van geloovige kringen, terwijl de Jathostorm loeide, vooral van de »Gemeinschaften», sprak van een veel ernstiger gevaar dan het luide dreigen van het liberalisme. Wanneer men het zwijgen had moeten verbreken, omdat Jatho als predikant gehandhaafd werd, zou het tot een breuk in de Evangelische landkerk gekomen zijn, die niet meer te heelen zou geweest zijn.

Gemengd Nieuws.

De arbeidersbevolking van het platteland heeft steeds meer neiging naar de groote steden te verhuizen. Hierover klaagt men niet alleen in Europa, maar zelfs in Afrika. De negerstammen spatten uiteen; de goud- en diamantvelden trekken steeds meer de gekleurde bevolking naar de steden, vooral geniet daarbij Johannesburg de voorkeur. De zending krijgt door die veranderde toestanden heel wat te doen. Vele stemmen laten zich hooren die er op aandringen, dat de zending zich voornamelijk toeleggen op het beoefenen van de negers in de steden. En inderdaad hebben de dienaars die uit de meest onderscheiden stammen en uit verschillend zendingengebied bijv. naar Johannesburg stroomden, stelselmatige voorbereiding noodig. De Duitse zending heeft daar dagen besloten den Christenen uit de negers, welke hun vaderland verlaten, een soort van kerkelijke pas mede te geven, welke zij aan den missionair te Johannesburg moeten toonen. Voor den gewichtigen arbeid in de goddiens aan den Witwatersrand zijn eenige helpers aangesteld en vier of vijf predikanten. Uit den arbeid van de uitwendige zending, wordt nu die van de inwendige zending geboren. Men hoopt in Christelijke kringen, dat uit dien arbeid eene negerkerk geboren worden zal.

Een poging tot doodopwekking mislukte. Al is het reeds een drie maanden geleden voorgevallen, toch willen wij mededeelen hetgeen te Kattowitz in Duitschland plaats greep. Het enige dochtertje der familie K., welke ijerig mede doet aan de z.g. Pinksterbeweging, leidt aan een ernstige keelontsteking. Er werd geen geneesheer ontboden, ook niet toen de doodstrijd, die 36 uur duurde, aanving. Den laatsten nacht bad en zong men onderhouden. Ook het sieke kind moest op bevel van den Pinkstergeest meesingen en toen het kind niet meer kon, in de handen klappen. Het kind stierf. Eenige vrienden die dit vernamen, betuigden hunne deelname in het geleden verlies. Doch hoe verbaasd waren zij over hetgeen de drie dagen waarin het kind boven aarde stond, gebeurde. Iedereen dat werden er rondom de lijkbare samenkomsten gehouden; zelfs den geheelen nacht door werd er met opgewonden gelaatsuitdrukking gezongen, en aan het Hallelujah roepen kwam geen einde.

Op Dinsdag 28 Maart te twee ure, was de dienst in het sterfhuis aangekondigd. Een gemengd publiek kwam daar samen. Ook de predikant der Evangelische Kerk was genoodigd. Maar eer dese den dienst opende, vroeg Mevrouw K. hem, nog een oogenblik te wachten, daar zij eerst met hare vrienden tot God wilde bidden. Toen stelden deze zich, de vrouwen bijna allen in witte kleeding, rondom de doodbaar en reikten elkenander de hand. De »pinkster-vergadering» met zingen, spreken in tongen, profeteeren enz. begon. Dit duurde een uur en drie kwartier, de predikant die nog geen woord had kunnen zeggen, ging toen heen. De opwinding en geestvervoering werd steeds grooter. Op straat werden de wonderlijkste dingen gezegd; nieuwsgierigen kwamen binnenloopen, om getuigen te zijn van het eigenaardige schouwspel. Het Hallelujah roepen, het zingen, het spreken in tongen duurde tot zes uur.

Toen kwam de opening van den Pinkstergeest: mijne kinderen moeten volharren tot het huis rein is. »Vervolgens werd er nog een geheime boodschap gebracht, waaruit de heer K. aanleiding nam te zeggen, dat allen die niet in Christus geloofden, het huis moesten verlaten, terwijl ook zij die niet in het wonder van de opwekking van het kind geloofden, in een bijvertrek behoorden te gaan. De deuren werden nu gesloten en tot hen die nog wachtten, werd gezegd, dat ze maar heen zouden gaan, daar het den ganschen nacht nog wel duren kon er de overwinning behaald was.

Doch ook den volgenden dag gebeurde er niets. De predikanten Regheby en Genschen uit Mühlheim, beiden sprekers in tongen, van wie men geloofde dat zij den doop des geestes in overvloedige mate hadden ontvangen, waren per telegram ontboden. Doch alles zonder gevolg. Het kind was en bleef dood.

Op dien dag had, waarschijnlijk door bemoeiing der politie, de begrafenis plaats, in tegenwoordigheid van een kleine schare aanhangers der Pinksterbeweging en een nieuwsgierige menigte, die zich niet onthield van schimpende uitlatingen.

De familie K. is door de ervaring die zij opdeed nog niet aan het wankelen gebracht in haar vertoewen in de Pinksterbeweging. De dooden zouden in deze beweging ten leven worden gebracht; hier en daar was dit reeds geschied. De zaak was heb slechts in het begin, ze zou spoedig doorbreken.

Een ooggetuige van de samenkomst bij den heer K. schreef: »Ik had vóór het begin van den dienst in een hoek van het doodenvetrek plaats genomen; van daaruit kon ik alles goed zien. Zij hadden elkenander de hand gegeven en kwamen hoe langer hoe meer in vervoering. Al duidelijker zag men hoe de vreemde geest de menschen in zijn macht kreeg, tot ze op den grond lagen, willoos in zijn hand. Menigen kwam vóór onder den invloed, dat ze meenden te zien hoe de waagen van het kind reeds werden gekleurd, de lippen zich bewogen, de wenkbrauwen zich samenvoegden... De zaak was heb »avonds een ernstig woord tot de vrienden gesproken om hen te dringen zich los te maken van alles wat met deze dweprij en leugengeest samenhangt».

Er is wel reden om acht te geven op het woord van den Christus: »En vele valsche profeten zullen opstaan en zullen er velen verleiden.» Matth. 24: 11.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

Onze lezer E. V. te L. vraagt: Waar is de oorsprong van het gezegde: »De deugd in het midden» te vinden; en is dit volgens uw insien een ongepaste uitdrukking in Geref. kringen?

Dat deze uitdrukking aan vele Christenen aanstoot geeft ontstaat hieruit: men meent dat het een toespraak is op Christus, die gekruisigd werd tusschen twee moordenaren. Dit is echter allerminst bewezen. Want een zeggwijze als hier bedoeld komt reeds voor bij Grieksche schrijvers, die lang vóór Christus leefden. Men wilde er mee aanduiden, dat de ware wijsheid daarin gelegen is, dat men niet ter rechter- of ter linkerzijde afwijkt, maar het juiste midden houdt. En al kan men nu ook tegen dit gezegde bezwaar hebben, ongepast is het naar dezen oorsprong niet.

Een onzer lezers, de heer F. J. W. zendt het volgende gewaardeerd schrijven:

»U schrijft in De Heraut (29 Mei), dat de joden zelf niet van »kerk» spreken. Dit is niet geheel juist. In het Centraal Weekblad voor Israëlieten zal ik ten minste het verslag van een »kerkeringsvergadering», waarin ook het woord »kerkbestuur» voorkwam, terwijl een bericht uit Rotterdam melding maakte van een benoeming door den »kerkeraad» aldaar.

Voor 't geval u dit onbekend is, is 't wel eigenaardig te weten, dat bij de Joodsche »kerke-lyke» aangelegenheden ook een »Commissie van Dolantie» behoort.

Hoewel wij alleen van de naam »kerk» spraken, zijn we toch zeer dankbaar voor de mededeeling. Dat »kerkeraad» gebruikt wordt, kan zijn om verwarring te voorkomen met »